

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Încercări de apropiere între biserici

În zilele de 7—11 August 1922 se va ținea în Copenhaga o conferință internațională a «Alianței universale pentru promovarea păcii și a frățietății lumii prin biserică».

Conferința se va ocupa cu importante probleme, ca b. o. minoritățile religioase, desarmarea, datoria bisericilor creștine de a contribui la refacerea țărilor.

Vor lua parte reprezentanții tuturor națiunilor. «Alianța este pusă sub presidenția arhiepiscopului Canterbury din Anglia. Din partea României va lua parte I. P. S. Sa Miron, mitropolitul-primat, biserica sașilor din Ardeal va fi reprezentată de pastorul Honigberger din București și curatorul bisericesc Walbaum din Sibiu.

Nu va strica să remarcăm din prilejul acesta unele articole apărute în reviste străine, cari ne arată străduințele oamenilor de bine dintr'alte țări de a apropia popoarele și de a pleda pentru colaborare.

Incepem cu romano-catolicii.

Sforțările din partea catolică de a organiza o uniune mondială sânt subsumate într'un studiu de Hermann Gruber în revista «Stimmen der Zeit» (Oct. 1921) — după datele oficiale.

În Olanda s'a înființat încă de prin 1909 o «uniune internațională catolică esperantistă», cu scopul de a ușura colaborarea tuturor catolicilor, chiar și a celor din China, India și Japonia. În 1917 a în-

ființat Dr. Metzger, în consonanță cu politica de pace și de apropiere a popoarelor, urmată de papa Benedict al XV-lea, «Uniunea mondială a crucii albe». Din uniunile acestea două s'a născut la congresul mondial esperantist din Haga, 10—16 August 1920, «Internaționala catolică esperantistă»: Internatio Katolica (= Ika). În 6—10 August 1921 s'au ținut conferințe catolice internaționale pentru colaborarea tuturor catolicilor cu scopul: «propagarea creștinismului practic» în toate manifestările publice și private ale omului.

În Bruxela s'a înființat în 1918 din partea călugărului Philippe o «ligă apostolică pentru întoarcerea națiunilor și popoarelor și a întregii ordine sociale la Dumnezeu și la Hristos al ei prin sfânta biserică». («Ligue Apostolique pour le retour des Nations et des Peuples et de l'ordre sociale tout entier à Dieu et à son Christ par la Sainte Eglise»). Uniunea aceasta vrea o colaborare pe baze pozitive creștine-catolice a tuturor popoarelor. În 1921 (Noemvrie) urma să se țină o conferință a ligii, în Paris, sub presidenția cardinalului-episcop din Paris, Dubois.

La sfârșitul lui Noemvrie 1920 a întreprins primii pași laicul catolic olandez Dr. Steger, cu învoirea Papei și a înalților dignitari bisericesti catolici din toate țările, pentru fondarea «Federalei catolice universale» («Fédération catholique universelle»), la cari să participe toate instituțiile și organizațiile catolice din lumea întreagă, excluse fiind numai cele politice.

Desbaterile au adus desiluzii grele pentru inițiatorii mișcării — în Paris 1/3 Februarie 1921, la conferința preliminară. Catolicii francezi s'au opus, deocamdată, colaborării cu germanii.

În Freiburg (Elveția) s'a ținut un congres internațional studentesc catolic în zilele de 19—21 Iulie 1921. —

Cum se manifestă protestantismul? Cităm după revista «Türmer», dintr'un articol informativ: (Febr. 1922):

«De prezent atrage privirile asupra sa învățatul (episcop) primat al bisericii suediene, arhiepiscopul Nathan Söderblom din Upsala, ca una din personalitățile cele mai remarcabile ale protestantismului mai nou. O figură într'adevăr ecumenică își dă nefrântă osteneală să se înfăptuiască o legătură mai strânsă între bisericile evanghelice ale diferitelor țări. În mijlocul haosului aproape de nepătruns, de antagonisme naționale și economice, trebuie să fie, după Söderblom, bisericile adăpostul conștiinței creștine, care să intruzeze într'un mod norocos ceea ce este mare și comun și să pregătească din partea lor înțelegerea între popoare. «Uniunea mondială pentru colaborarea prietenoasă a bisericilor» este opera sa, în esență».

Să trecem la biserica anglicană. Un articol care ne aduce servicii reale, informându-ne despre starea de spirit de acolo, este articolul publicat în revista franceză «Revue de France» (15 Iunie 1921) de dl Augustin Léger și tratând despre activitatea unei personalități marcante din viața

FOIȘOARA

In apărarea bisericii

— O broșură de actualitate —

Din tipografia noastră arhiecezană, în Sibiu, a ieșit la lumină o broșură cât se poate de actuală, sub titlul:

Români ortodocși și Uniți români, sau Două organizații bisericesti române în Ardeal, studiu istoric-statistic bisericesc, de Un om al bisericii, Sibiu, 1922.

Să arătăm, în scurte cuvinte, conținutul acestei prețioase broșuri, pentru ca cititorii să se îndemne să o citească în întregime și să-și facă încheerile ce vor crede de cuviință.

Poporul român din fostul stat ungar — spune autorul — a fost chemat la învierea națională prin vitejia dorobanțului român; — a rămas însă sfârticată în două: biserica românească transilvană. «Sciziunea sufletească este în paguba neamului nostru de pretulindeni», — aceasta este convingerea, la care va trebui să se deștepte lumea românească de dincoace de Carpați, pentru a nu tolera două locuri de închinare.

Cehoslovacii au ținut de a rupe legăturile cu cea mai mare și mai fatală rătăcire a în-

tregii istorii universale» (vorbele unui autor german), — cehoslovacii se desfac adecă de papalitate și se întorc la ortodoxie; în vreme ce biserica greco-catolică română, prin conducătorii săi crescuți în Roma papală prozelitistă, caută astăzi o înstrăinare ostentativă de ortodoxia românească, și — alături cu romano-catolicii unguri, nemți și ruteni, — cere privilegiul care nu i se pot acorda decât prin înjosirea bisericii ortodoxe române și a prestigiului statului român. —

Prin faptul că se expune pe temei istoric și statistic *soarta și dezvoltarea* celor două organizații bisericesti române din Ardeal, de o parte se desprind câteva gânduri și proiecte, care preocupă pe conducătorii bisericii ortodoxe, de altă parte se vor putea lămurii mai bine și bărbății noștri politici de stat, pentru a vedea *centrifugalismul bisericii unite*. Această biserică se razimă pe dogma despre *puterea absolută și despre infalibilitatea episcopului dela Roma*, — ceea ce este primejdie învederată pentru interesele statului nostru.

Biserica ortodoxă română are trebuință neapărată de o reparațiune morală și națională după epoca de umilire ce a suferit poporul român sub Habsburgi prin ținerea bisericii ortodoxe în robia și mizeria trecutului; — a susținea prerogativele atribuite bisericii unite (și bisericilor minoritare) de către dușmanii românis-

mului, este o crimă contra neamului și statului român.

Paginile ce alcătuiesc lucrarea de față, nu trebuie considerate ca război între frații de acelaș sânge, ci numai ca apărare în fața lovirilor îndelungate și felurite ale catolicismului apusean, cărui se închină — durere — și o parte a românilor ardeleni.

«De două sute de ani încoace biserica ortodoxă română din fostul stat ungar a fost pururea în defensivă față de biserica unită, mai bine întărită și pururea ocrotită de stăpânitorii lumii. Între aceste două biserici de concurență nu se poate stabili din partea statului o reciprocitate și paritate mai înainte d'a se fi servit dreptatea cuvenită bisericii noastre străbune».

În primul capitol, introducerea istorică, se schitează «unirea» în Ardeal, Maramurăș, Bihor și Bănat, cu favorurile materiale date uniților cu reorganizarea bisericii unite a Blajului cu o mitropolie și trei episcopii, în vreme ce mitropolia ortodoxă (cu un număr de credincioși mai mare decât a Blajului) avea abea doi sufragani. Toate favorurile materiale s'au dat uniților cu scopul de a suprima «schisma» dintre noi, a slăbi puterea morală a bisericii ortodoxe.

Al doilea capitol se ocupă de organizația celor două biserici românești, în jumătatea I-a veacului al 19-lea, și în timpul prezent.

Interesant este descris, în partea întâi,

publică englezească: lordul Robert Cecil. Lordul acesta a fost subsecretar de stat în ministerul afacerilor străine (1915—1916) în decursul războiului, a fost ministrul «Blocului» în 1916—18; secretar de stat alături de «Foreign-Office»-ului, — va să zică a jucat rol însemnat în viața publică englezească. Familia Cecil se compune din o seamă de personalități marcante ale anglicanismului. Un frate mai mare al lordului R. Cecil, William, este episcop în Exeter, cel mai tânăr, lordul Hugh, are legături strânse cu biserica țării sale. Lordul R. Cecil a publicat un volum despre biserica națională din Anglia.

Informațiile acestea le aduce scriitorul francez, ca să explice ținuta lordului Cecil, ținută care câte odată pare de «eclesiast».

Rolul lui Cecil în politică poate să fie mare, susține dl Léger. În timpul din urmă a luat în mâinile sale conducerea «Ligii populare», pledând din toată convingerea pentru o reconciliere a claselor sociale, pentru o pace între capital și lucru. Accentuează cu toată energia legătura strânsă care trebuie să existe între lucrători și capitaliști, interdependența intereselor lor.

Lord englez arhimilionar, pricepe spiritul vremii și se pune în fruntea mișcării, care cere slăbirea din rădăcină a urilor de clasă. Lordul n'a declamat numai fraze frumoase, ci a dat probe despre sentimentele sale. Așa d. e., ca avocat al uneia din cele mai mari companii de gaz din Londra, s'a întrepus și a ajuns ca societatea să împartă câștigurile între acționari, muncitori și funcționari. Cu fratele său marchizul de Salisbury, a condus în 1920 congresul asociației numite Co-partner ship, care și propune «să asigure muncitorilor o parte, nu numai la profituri, ci și în direcțiunea industrială». Dl Léger scrie: «Singurul mijloc de a-i interesa la succes și de a-i încuraja la producție, singurul mijloc de a risipi bănuielele, de a nimici neînțelegerile, de a pune capăt antagonismului, urilor de clasă, care învenineză societatea noastră... Afară de soluția aceasta nu vede lordul Robert alt remediu față de relele de care suferim».

Așa crede lordul că se poate lucra cu folos împotriva ideilor subversive, ca ale bolșevismului.

După cum pledează pentru o cooperare în fabrici și între clasele sociale, așa este pentru o sinceră cooperare între toate națiunile lumii». Teza lordului este următoarea: «Egoismul de clasă este marea primejdie înăuntrul țării. Egoismul național este marea primejdie în afară».

În Noemvrie 1919 și-a formulat lordul englez ținuta sa politică-socială astfel: «Dacă există o șansă oarecare de a aduce Europa din nou în picioare, e cu condiția ca toate națiunile să nu-și urmeze numai singurul lor interes imediat și nimica alta». Vrea o «cură internațională, care nu poate fi alta decât restabilirea încrederii, întoarcerea la pacea veritabilă, amicitia sinceră și cooperarea fără de rezervă a tuturor națiunilor».

Deoarece un nou război «ar însemna sfârșitul civilizației noastre» europene, a luat conducerea, cu fostul ministru Grey, fost ambasador în Washington și la ministerul de externe, a «Ligei națiunilor» în Anglia.

Lozincă politice actuale nu poate fi alta, după lordul Robert Cecil, de cât «Unul și toți, fiecare pentru toți și toți pentru fiecare».

Acestea sânt stelele conducătoare ale activității omului, despre care presa engleză și americană vorbește câte odată ca despre un viitor ministru-președinte englez. Sentimentele acestea umane, altruiste, de sigur că nu vor fi străine arhiepiscopului Canterbury, care convoacă acum conferința internațională.

În Geneva și în St. Beatenberg (1920) s'au ținut două congrese ale «Alianței universale» pentru promovarea amicitiei între națiuni prin mijlocirea bisericii». Spiritul în care au decurs aceste congrese, este redat în următoarele: «Bisericile creștine din toate țările se opun principiului a două morale: una pentru individ, și alta pentru stat, cerând cu toată puterea întronarea moralei creștine, care ne impune ca aceea conduită care e pentru individ, să fie și pentru viața socială și politică a popoarelor».

Principiul acesta este «oul lui Columb» pentru situația în care ne sbatem astăzi.

H. P. P.

Școală română în Franța

S'au făcut, în repetate rânduri, încercări de a se crea o școală română la Paris, — cea mai veche încercare datează încă de pe la 1838, — dar fără rezultatul dorit.

Acum, în urma inițiativei și energiei dlui N. Iorga, ideea aceasta s'a înfăptuit: în orașul Fontenay aux Roses s'a inaugurat, cum am anunțat, *școala română în Franța*, fiind de față un distins public francez și românesc.

Frumosul oraș, Fontenay aux Roses, se află la depărtare de 20 Km. de Paris.

La școala aceasta vor putea să vie tineri licențiați din facultățile noastre, să-și întregască studiile de literatură, artă și filosofie, și să se pregătească pentru activitatea lor viitoare de artiști și savanți. Școala dela Fontenay aux Roses va deveni un bogat depozit de cărți și documente destinate să fie consultate de studenți și savanți francezi, cari vor voi să se instruiască în lucruri privitoare la români.

Publicăm câteva amănunte — după ziarul Universul — despre deschiderea școlii amintite :

Pe o culme de deal, bogat în verdeață, se ridică impunător o înaltă clădire ce stăpânește cu trufie frumosul oraș: Fontenay aux Roses. La intrare, pe fondul negru de marmoră, se vede încrustat cu litere de aur: «*Ecole Roumaine en France*». Înalt de patru etaje, cu măreață înfățișare de palat, corpul principal, proaspăt reparat, strălucește în plin soare și se profilează din ori și ce parte te uiți, pe vaste grădini cu belșug de trandafiri. Sântem în orașul rozelor!

În această clădire locuiesc membrii școlii și este instalată biblioteca. În fața ei, la dreapta intrării, se înșiruesc cochetele pavilioane care vor adăposti surplusul de membri, direcția și administrația, — mai departe traversând curtea, ochiul se desfată de artistica aranjare a unei încântătoare grădini cu popasuri de odihnă, bogat înflorită și îndrăgită de privighetori. Dincolo de grădină se întinde livada. Totul surâde vesel a ordine, a curățenie, a eleganță. Se simte mâna artistică a unui bun gospodar cu suflet de poet.

În acest colț de rai, pe o zi însorită, la umbra unui bătrân și pletos castan, pe larga alee principală a grădinii, s'a desfășurat serbarea inaugurării.

Lume multă, lume aleasă. Membrii ai academiei, de la College de France, savanți dela Sorbona, literați, deputați, directori, de reviste etc., de bună seamă cei mai distinși reprezentanți ai înaltei culturi franceze, în tovărășia celor mai marcați membri ai coloniei române din Paris.

Serviciul religios a fost oficiat de cucernicia sa preotul Radu, superiorul capelei române, ear răspunsurile au fost date de corul bisericii condus de maestrul Kirescu, dirijorul corului.

modul în care comunele ce dezertau dela ortodoxie erau sprijinite cu bani chiar și din visteria statului (p. 25).

Partea a doua, din acest capitol, este consacrată raporturilor dintre ortodocși și uniți, protopopiatele la unii și la alții, cu tablouri statistice foarte grăitoare despre protopopiate, organizația parohială, alte statistice, despre parohii ș. a.

Acest capitol se termină cu următoarea concluziune:

«Mulți din cei buni, de credință până la naivitate chiar, susțineau, imediat după înfăptuirea statului român de astăzi, că unirii politice a teritoriilor românești îi va urma unificarea religioasă, ca o revenire a bisericii unite în brațele mamei sale, de care s'a desbinat pentru motive pământești: de a scăpa din ghiarele străinilor și de a ajunge la o situație mai deamănă. Dar ceice rezonau în sensul unei atari reveniri, au pierdut cu desăvârșire din vedere realitatea unei specifice mentalități, care s'a înstăpânit mai ales asupra cercurilor conducătoare ierarhice, până și asupra mirenilor de frunte, din sânul bisericii unite, de a vedea mântuire sufletească și progres cultural numai în legăturile de credință cu papa dela Roma.

Deja la marea Adunare națională dela Alba-Iulia se alintau unii în nădejdea revenirii uniților români la matca sufletească a neamului românesc. Dar tot atunci, alții, ne șopteau, că acum e vremea să ne unim și bisericește, noi toți ardelenii, cu — Roma papală. Iar o invitație, cât se poate de oficioasă în acest înțeles, dar

și cât se poate de naivi, ni-o adresase episcopul unit al Lugojului, la deschiderea sinodului diecezan al său, ținut acolo în Mai 1919.

Ei, bine, noi nu ne facem iluzia, că uniții români stăpâniți cu totul de ultramontanism din generația de azi vor reveni. Nici nu ne batem capul cu iscodirea formulelor și mijloacelor cari să ducă spre acest scop, oricât de mult l-am dori în taina sufletelor noastre. Educația teologică-biserică, de un exclusivism sectar și pătimăș, a multora din ceice conduc astăzi destinele bisericii unite — educație făcută la Roma și pe airea, printre străini — a săpat și până aci între românii ardeleni o prăpastie sufletească atât de adâncă, încât azi nu este absolut nimic cu ce s'ar putea umplea acea prăpastie, spre a putea forma din nou: un neam și o lege, în aceeași patrie avizată la concursul nostru, al tuturor, de a o consolida și sub raportul sufletețesc, care este piatra cea din capul unghiului pentru desvoltarea pașnică și fericită a vieții noastre politice.

Revenirea asupra acestui dureros proces religios de 200 de ani, care este desbinarea lor de cătră noi, uniții români o înțeleg așa, că, în loc de a se întoarce dânsii la vechia biserică a românilor, ne poftesc pe noi să ne unim cu dânsii și cu papa lor.

De aceea, de când a câștigat chestiunea revenirii religioase oareșicere actualitate, avem prilejul de a vedea tot mereu și tot mai clar în sufletele uniților români, cari, avându-și rosturile lor covârșitoare și în organizația noastră politică regională, au știut să pună hotărârile dela Alba-

Iulia pe un fond interconfesional foarte marcat, din care ziarul «Unirea» dela Blaj să poată scoate concluzia de interconfesionalizare a statului român în noua sa formațiune unitară. Și pe de altă parte, în vreme ce fruntașii clerici ai uniților români o spun limpede, că chestiunea de revenire religioasă poate fi discutată numai cu temeuri teologice — cum zicem și noi, în parte — dela cari dânsii nu pot să se abată, — tot atunci factorii de conducere ai aceleiași biserici, în înțelegere cu celelalte elemente refractare politice și religioase (în locul prim cu romano-catolicii maghiari și de alte limbi dușmane neamului și statului românesc), gătesc proiectul de concordat, care țintește să ne deie pe mâna papei dela Roma. Iar acțiunea diplomatică, de aservire a unei țări ortodoxe cu o majoritate ortodoxă absolut covârșitoare față de «catolicii» români, maghiari și germani ai papei, a pus-o la cale — așa spunea un ziar ardelean — tocmai șeful «unit» de altmintrea, a celui dintâi guvern național al tuturor românilor!

Totuș e tare nădejdea noastră, că desbinarea bisericească numită «unire» cu Roma, va fi rezolvită favorabil. Considerațiile de mai sus se referă la ucenicii papismului crescuți prin institutul de *propaganda fide* și prin alte pepiniere ultramontane, făcându-și apoi ucenici printre unii intelectuali români «uniți». Cu aceștia nu avem nădejdi să rezolvim problema desbinării bisericești produsă prin unație. Nădejdea noastră e în altă parte: la masele mari ale poporului, care până la 1700 a fost crescut unul și acelaș la sânul de mamă al bisericii

După sfârșirea localului ia cuvântul rectorul academiei din Paris, savantul profesor *Appell* — ca delegat al ministrului de instrucție zicând:

Imi veți permite mai întâi — chiar de s'ar nemulțumi dl Iorga — să vorbesc de d-sa... Scumpe dl Iorga, sânteți tânăr de tot, sânteți născut la 5 Iunie 1871, în Moldova, la Botoșani. Ați studiat în România, apoi la Paris, unde ați fost elev la Hautes-Etudes. Ați făcut o teză foarte importantă asupra lui Filip de Mezieres și cruciata din secolul al XIV-a, publicată în biblioteca Hautes-Etudes la 1896. Actualmente sânteți profesor de istorie universală la universitatea din București, membru al Academiei române, deputat, ați fost președinte al Camerei deputaților, sânteți confratele nostru la «Institut de France» și colegul nostru dela Sorbona.

Activitatea dv. este de o varietate aproape infinită; sânteți istoric și în același timp poet, autor dramatic, critic literar, polemist, orator popular, om politic.

Numai pe tărâmul istoric ați publicat în zeci de volume documente, documente românești, publice sau private, documente din arhivele Transilvaniei, Germaniei, Veneției, Franței. Incercările dv. de sinteză parțială se întind la țările și subiectele cele mai diferite: România, Albania, imperiul otoman și mai recent Franța. Dar nu ați studiat numai istoria în sensul cel mai larg al cuvântului cuprinzând religia, comerțul, armata, ci ați studiat de asemenea, a parte, literaturile române, artel Europei sud orientale, și chiar aspectul geografic al țărilor. Astfel, chiar de curând ați publicat o frumoasă carte care este un tablou al Franței. În același timp ați creat în România o revistă istorică și un institut pentru studiul Europei sud-orientale, care publică regulat de ani de zile, un important buletin.

Vați interesat în deosebi de relațiile dintre țări, mai ales de raporturile dintre România cu diverse țări din Europa, atât cu cele mai îndepărtate ca Anglia sau Franța cât și cu acele imediat vecine.

Se constată însă, că această diversitate de studii, care ne uimește, nu este de cât aparentă, opera dv. istorică pare diversă pentru că este completă și pentru că ea îmbrățișează toate aspectele întregii istorii ale Europei. Ea este o preparare a istoriei universale europene pentru care ați scris, de altminterlea deja atâtea lucrări.

În rezumat se poate zice că nu sânteți un sud-orientalist, ci un european și că ați urmat în totdeauna calea trasă de dv. însuși când cu Filip de Mezieres, ați studiat tocmai această activitate europeană și mediteraniană din secolul al XIV-lea care îmbrățișa Europa de la canalul Mănecei la Levant. Dar, în preocupările dv. de istorie europeană, dând fiecăruia ceea ce i se cuvine și tocmai pentru că recunoașteți fiecăruia meritul și valoarea sa, v'ați găsit condus a pune în lumină rolul civilizator al acestor două grupe latine pe care secolele le-au instalat la cele două capete ale Europei, România și Franța, sentinele

ortodoxe române și în tradițiile ei. Dacă teroarea Habsburgilor și a organelor statului dușmănos bisericii ortodoxe, dacă intrigile iezuitismului și mijloacele imorale ce le-au pus în lucrare au putut să seducă o parte din acest popor blând și legat cu inima de ortodoxie, aceasta e o schimbare numai la suprafață. Poporul știe de «legea» lui românească și catolicismul, străin de sufletul său, nu se găsește nici astăzi, după două sute de ani, în sufletul poporului românesc aparținător bisericii «unite». Poporul trebuie trezit ca să înțeleagă, că «unirea» este o înșelăciune a dușmanilor neamului rom., o înșelăciune care, păstrând toate formele cultului ortodox, a sedus poporul neștiutor la unașie cu papistașismul. Când poporul se va trezi și va înțelege ce mâni sacrilege s'au atins de buna lui credință, atunci avem toată nădejdea, că va găsi ușor calea la sânul bisericii sale ortodoxe. Să ne rugăm lui Dumnezeu și să lucrăm și noi pentru a-i arăta lumina! — (Urmează)

Cursuri de vară. În prima jumătate a lunii August se țin în Sibiu cursuri de științe și arte religioase. Cursurile acestea sânt întocmite, ca și în anul trecut, de sașii sibiieni, cari au invitat să țină prelegeri mai mulți profesori universitari din Germania. Se organizează cu acest prilej reprezentări artistice și diferite expoziții.

neobosite, în toate epocile vechei civilizații mediteraniene, a spiritului de justiție, contra tuturor barbariilor morale sau sociale.

În timpul războiului, în momentul când două treimi din România erau cotoprite de trupele nemțești, austriace, turce și bulgare vocea vibrantă a patriotismului dv. a fost aceea care a susținut moralul armatei și al populației. Ziarul dv. «Neamul Românesc» în care scriați cel puțin un articol pe zi, era citit cu lăcomie în tranșee. Încrederea dv. neclintită în victoria finală a dreptei cauze a Aliatilor și a României, încredere care se desprindea din toate liniile scrise de dv. a fost aceea care a ridicat moralul atât de încercat de boale și trădare a rușilor. Dv. vi se datorește creșterea școlii române din Paris, instalată la Fontenay aux Roses, după un plan analog aceluia al școlii franceze din Roma.

Acum când pacea este stabilită, lumea cere să lucreze dacă pangermaniștii voiesc să ne permită.

Să salutăm casa românească, ce primește, nu studenți, ci profesori venind să facă lucrări în Franța și trebuind să se înfoarcă pentru a-și lua gradele cele mai înalte în România. Noi, de asemenea vom trimite în România oameni capabili să studieze civilizația, istoria, artel țării amice, capabili de asemenea să studieze la dv. o natură atât de fecundă și de bogată. Dacă permiteți, universitatea din Paris ia sub patronajul ei moral, casa românească, ea se va interesa direct de prosperitatea ei și va ușura munca oaspeților ei.

Tot dlui Iorga datorăm și această nouă intimitate a României și a Franței. Să l felicităm și să-i mulțumim. —

După vorbirea dlui Antonescu, ministrul României la Paris, și a dlui N. Iorga, și după un festival artistic, invitații au vizitat școala și biblioteca, unde li s'au dat lămuriri și explicații.

Exantematicii

După reînnoirea din misiunea apostolică în Franța, dl N. Iorga a luat asupra și-a doua misiune, nu mai puțin grea și importantă în împrejurările noastre.

Dacă în capitala lumii civilizate a ținut conferințe din istoria poporului nostru arătând obârșia strălucită, perseverența luptelor seculare și vitejia neîntrecută a neamului în lupta mondială — conferințele acestea au fost necesare.

Dușmanii noștri sânt mulți, unii cari mai ales în timpul din urmă, după ce prin forța brutală nu mai pot stăpâni asupra popoarelor prigonite de ei fără milă, își continuă opera de a răspândi în lume fel și fel de neadevăruri și scornituri, ca să înșele opinia publică împotriva noastră.

Față de aceștia dl N. Iorga și-a împlinit datoria.

Aci, acasă, îl așteaptă problema: *Renașterea morală!*

Revederea ilustrului bărbat după războiul mondial, în orașul nostru, îmi evocă următorul episod din pribegie:

Era în primăvara anului 1917. Timpul cel mai critic. Jumătate țara era ocupată de dușmanul hrăpăreț care se răsfața în bogățiile fără seamă găsite în Canaanul românesc. Acest dușman după ce a cărat toate bogățiile țării noastre iubite, făcea pregătiri uriașe, să pună mâna și pe restul pământului nostru, și să se înstăpânească pe țara întreagă, să ștergă de pe fața pământului numele unui neam care s'a împotrivit aproape 2000 de ani tuturor năvălirilor barbare ce au inundat bătrâna Europă.

Erau pregătirile gigantice în preajma luptelor titanice dela Mărășești.

La dezastrul acesta se adăuga, pe deasupra, croncănitul sinistru al unor coabe, cari, neimpedecate de nimenea, profețiau ruina sigură și potopul.

Aceștia puneau numai ulei pe foc, puneau vârf la toate.

Coabele acestea umpleau văzduhul de groază, risipeau orice schintee de nădejde, și otrăveau toată suflarea.

Se loveau însă de o stâncă, peste care nu puteau trece: «Neamul Românesc» al dlui N. Iorga.

De aici, toate săgețile celor fără răspunderi, ale răuvoitorilor, în cluburi, pe strade și'n ziare,

erau îndreptate împotriva dlui N. Iorga, care în «Neamul Românesc» spușbera zi de zi intrigile și machinațiunile răutăcioase, și'n locul lor turna balsamul alinător în toată suflarea românească.

Pe timpul acela se făcea mare șgomot cu noua plagă, ce tăbărâse asupra publicului, plaga unor insecte blajine, despre cari s'a constatat de altfel că propagă tifosul exantematic.

Din prilejul acesta, dl N. Iorga a scris în N. Rom. un marcant articol, având, ca titlu, numele românesc al acestor insecte, în care apăra caracterul lor blajin și pe cari românul nu le-a considerat atât de primejdioase trăind cu ele după vremuri. Sânt însă, într'adevăr în societatea noastră, *exantematicii*, striga dl N. Iorga, cari otrăvesc și omoară societatea, aceștia sânt bărfitorii, duhurile rele cari nu încetează a pune bețe 'n roate celor buni, și răspândesc neîncredere și groază în societate, cari țântesc la nimicirea neamului nostru.

Acești exantematicii trebuie să-i distrugem cu toate armele, de cari dispune știința.

Exantematicii de odinioară au dispărut. Societatea a scăpat de ei.

Astăzi ființează alt soi de exantematicii cu mult mai periculoși pentru existența neamului, sânt nemernicii de toate categoriile, cari contaminatează societatea și cari răspândesc ura și vrajba între frații de același sânge. Pe aceștia îi vom stigmatiza: *exantematicii ai moralei publice.*

Cel care va avea puterea să-i sătrpească și să facă să triumfeze renașterea moralei, va fi Prometeul neamului.

Dorim dlui N. Iorga isbândă desăvârșită în lupta întreprinsă pentru renașterea morală a societății noastre. *Moșul.*

Secta adventiștilor

(Urmare din Nr. 53)

Alt document reprodus din Berliner Lokal-anzeiger din 4 August 1918 care conține o declarație semnată de L. R. Conrad, H. F. Schubert și G. W. Schubert spune următoarele: «În această declarație conducătorii numiți mai sus se apără atăgând atenția lumii asupra credințioșiei lor către patrie prin participarea la război. Ei declară pe față că pe membrii, cari nu și-au împlinit datoria lor față de război i-au exclus ca unii cari sânt primejdioși păcii interne și externe».

Acestea două documente argumentează pe deplin ceea ce neagă adventiștii, și anume:

Că adventiștii de ziua a șaptea, ori în care formă ar apărea ei, sânt primejdioși statului. Aceasta o confirmă adventiștii singuri, acuzând pe frații lor de mai înainte cu cari formau o singură comunitate înainte de război că sânt elemente nechibzuite, că propagă idei nebunești, și că sânt primejdioși păcii interne și externe. Noi îi credem pe cuvânt și pentru motivul, că intervenția statului, știindu-i pe acești adventiști că sânt cetățeni buni și loiali n'ar fi avut nici un rost, precum n'ar fi avut nici un rost și declarația conducătorilor uniunilor germane, aminată mai sus, dacă principiile lor de credință și conduită n'ar fi îndreptate împotriva statului.

Că adventiștilor de război li s'ar face o deosebită plăcere, când s'ar inaugura împotriva fraților lor de mai înainte o persecuție, așa cum ar merita-o ei, adecă adventiștii rămași pe bază dela 1844. Curios, pe când la noi adventiștii țipă că biserica noastră îi prigonește, și că statul nu-i ia în scut, deși libertatea cultului le e garantată prin constituție, în Germania aceiași adventiști cer insistent statului, să înscezeze cea mai vehementă persecuție împotriva fraților lor de mai înainte, cari au avut curajul cel puțin să rămână consecvenți, profesând aceleași principii, cari nu se impacă cu autoritățile profane și cu concepția despre stat și așezămintele naționale, pe timpul războiului ca și înainte de război, când adventiștii de ziua a șaptea erau una și constituieau o singură comunitate cu aceleași principii destructive. Bine înțeles, cu același drept cerem și noi statului nostru, ca să-și facă pe deplin datoria, până nu e prea târziu.

Să-i auzim și pe adventiștii rămași în baza dela 1844, ce zic ei despre adventiștii de război. «În anul 1915 la 21 Septembrie se află în ziarul german, «Kölnische Zeitung» ediția de seară următoarea notiță: Între adeptii adventismului se ivi după izbucnirea războiului o despărțire

Majoritatea voia să considere învățătura adventistă existentă ca neobligatorie pentru durata războiului, cealaltă parte însă pretindea din contră ținerea cu sfințenie a Sâmbetei chiar și în aceste timpuri grele. Impotrivirile duseră la excluderea din comunitate a apărătorilor credinței vechi.

«Mulți dintre adventiști, desfăcând legătura cu Evanghelia cea veșnică trecută de partea lumii, alegând partea cea mai ușoară, profană, sau mai bine zis, căutând interese personale. Aceștia, unindu-se cu statul, de teama greutăților și a prigonirilor, au ascultat mai mult de oameni decât de Dumnezeu. Nu e nevoie a mai intra în amănunt cu privire la greșala acestora de a lua parte la război și vărsare de sânge, căci cea mai mare parte dintre frați recunosc astăzi, că printr-o luptă cu arme omenești contra fraților din alte țări nu putem contribui la biruința unei cauze drepte»...

Din cele expuse până aici se desprinde adevărul, că adepții acestei secte sânt împotriva purtării armelor în serviciul militar, și în general sânt împotriva războiului. — Participând la războiul mondial, ei au făcut-o numai pentru că au hotărât conducătorii lor, de frică, și nu din convingere ca să desrădice pe timpul războiului învățătura lor, care nu admite participarea la război, lucru, pe care l regretă ei acum, și se silesc ca să se facă o împăcare, întorcându-se iarăș la credința lor cea veche dela 1844. Și această atitudine e și deplin justificată. Căci sau stabilesc ei credința și viața lor în conformitate cu Biblia și cărțile soriei White și în acest caz nu pot aproba, fără ca să nu se demascheze calcarea Sabatului și a poruncei a 6 și în consecință războiul, sau că aprobă calcarea Sabatului și a poruncei a 6-a și în consecință și războiul, în care caz părăsind ei temelia Bibliei, se prezintă ca ceea ce sânt în realitate, adică ca amăgitori fanatici, cari caută să producă tulburări.

(Urmează)

Știrile zilei

Știre personală. M. S. Regele a sosit Luni la băile dela Sovata.

Donație. Dl Dr. Ilarie Holom, avocat în Ibașfalău, ca fiu al comunei Lepindea, tractul Cetatea-de-baltă, văzând starea în care se află biserica ortodoxă română din Lepindea, în scopul de a se putea renova a donat suma de 1000 (una mie) Lei. Pentru generosul dar se aduce mulțumire și pe calea aceasta. *Emil Pop*, adm. parohial.

† **Ion Scurtu**, profesor, ziarist și scriitor, a încetat din viață în București și a fost înmormântat Luni, în 24 Iulie, la cimitirul Șerban Voda-Belu. Odihnească în pace!

Convocare. Adunarea cercuală a «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» din despărțământul Sălciua se convoacă pe Dumineca din 13 August (31 Iulie v.) a. c. în comuna Sălciua-de-jos, ora 11 a. m. imediat după serviciul divin din bisericile din loc, cu programul: 1. Deschiderea ședinței. 2. Curenții. 3. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor: comitetului și cassarului și înscrierea de membri noi, pe lângă încasarea taxelor dela membri vechi și noi. 4. Raportul comisiunilor. 5. Votarea bugetului cercual pe a. 1922—23. 6. Alegerea comitetului pe noul period. 7. Eventuale propuneri de sine stătătoare anunțate mai dinainte directorului. 8. Inchiderea. În pauză se țin pentru popor prelegerile: a) Stupăritul rațional, de Petru Săbău; b) Pomăritul și foloasele ce le aduce, de Vasile Gan; c) Ce ziare să citească poporul, de Vasile Șpan; d) Drepturile și datorințele poporului, de Victor Bârsan; e) Se inaugurează biblioteca «Asociațiunii» din localitate, prin directorul despărțământului. Din ședința comitetului desp. Sălciua, ținută în Baia-de-Arieș la 18 Iulie 1922. *Vasile Gan*, director. *Nicolae Fodorean*, secretar.

Răutăți. Unul dintre cotidienele ardelenesti la care dl N. Iorga a colaborat mult în anul acesta, scrie acum următoarele cuvinte — drept mulțumire: «dl Iorga continuă conferințele sale, despre morala Fanarioșilor și a Bizanțului, în Satu mare, Bistrița și Tg. Mureș».

Starea agricolă a Rusiei, după declarația lui Litvinov la Haga, este favorabilă și nu mai este nevoie să se trimită grâu în Rusia pentru hrana poporului.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Congres învățătoresc. Asociația învățătorilor români din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș se întrunește în al 4-lea congres în 6—8 August n. 1922 în Cluj, sala prefecturii. Tot atunci își ține ședințele și «Fondul G. Lazar», se inaugurează Căminul fetelor de învățători, și se ține prima adunare generală a Băncii Învățătorilor.

Progresează. Din Rusia se vestește: Sovietele au desființat gratuitatea învățământului: copiii de școală vor plăti taxă școlară dela 2 milioane ruble în sus, — o sarcină pentru părinți dintre cele mai grele, pe lângă toată deprețierea banului rusesc.

Rog dama cu pistrii, — căreia i-am atras atenția ieri la corso asupra acestui jurnal, — să amestece în apă de spălare Mack's Kaiser Borax

„ALBINA“ institut de credit și econ., Sibiu

Publicațiune

În sensul art. de lege XXXVI §. 29 din anul 1876:

1. Suma Scrierilor fonciare în circulațiune la 30 Iunie 1922 Lei 2.000,000—
2. Suma împrumuturilor ipotecare, ce servesc drept garanție la Scris. fonciare „ 2.101,797.48
3. Valoarea realităților, ce servesc de acoperire la împrumuturile ipotecare „ 13.978,823—
4. Suma fondului special de garanție al Scris. fonciare „ 280,000—

care se administrează separat și este plasat în următoarele efecte:

N/K 720,000— Scris. fonc. 4 $\frac{1}{2}$ % Pester Ungarische Commercialbank, Budapesta. Sibiu, 30 Iunie 1922.

(138) 1—1 Consiliul de administrație.

(139) 1—3

Concurs

Societatea Anonimă Română «Petroșani», Direcțiunea minelor din Vulcan publică concurs pentru ocuparea unui post de **învățător definitiv** la școala primară română din loc.

Dotățiune: Salar fundamental ca la un învățător de stat, adaos de familie, scumpete și extraordinar, un adaos al Societății după anii de serviciu. Anii de serviciu se socotesc dela data diplomei. Mai profită de: locuință, luminat și încălzit gratis, și alimente cu preț avantajos.

Cererea împreună cu certificatele necesare se vor înainta la Direcțiunea minelor Vulcan până la 10 August a. c.

Cel ales e obligat a ocupa postul la 1 Septembrie a. c.

(140) 1—3

Concurs

Societatea Anonimă Română «Petroșani», Direcțiunea minelor Vulcan, publică un concurs pentru ocuparea unui post de **învățător suplent** la școala primară română din loc pe timp de un an. Condițiile: Din salariul învățătorului pe care-l înlocuiește 75% și afară de aceasta: locuință, luminat și încălzit gratis, alimente din depozitul Societății cu preț avantajos.

Certificatele și cererea se vor trimite la Direcțiunea minelor Vulcan până la 10 August a. c.

Nr. 5433. Școl.

(133) 3—3

Concurs

La internatul de fete împreună cu școala normală ortodoxă română «Andrei Șaguna» din Sibiu e vanant postul de **pedagogă**, pentru îndeplinirea căruia se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Cererile de concurs sânt a se adresa Consistorului arhidiececan, provăzute cu următoarele documente:

- a) Carte de botez;
- b) Act de naștere dela forul civil.
- c) Diplomă de profesor.

d) Act de serviciu.
e) Alte eventuale documente recomandătoare.

Retribuțiunile sânt cele normate la stat.

Sibiu, din șed. senatului școlar, ținută în 30 Iunie 1922.

Consistorul arhidiececan

Nr. 5433. Școl.

132/922 3—3

Concurs

La școala normală ortodoxă română «Andrei Șaguna» din Sibiu pentru anul școlar 1922/923, sânt vacante **mai multe catedre**, pentru a căror îndeplinire se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Catedrele sânt;

1. O catedră de limba franceză.
2. O catedră de desen și caligrafie.
3. O catedră de muzică instrumentală.
4. O catedră de gimnastică.
5. O catedră pentru științele agricole.

Retribuțiunile împreună cu catedra sânt cele normate la școlile de stat.

Cererile de concurs sânt a se înainta la Consistoriul arhidiececan, provăzute cu următoarele documente:

- a) Carte de botez.
- b) Act de naștere dela forul civil.
- c) Diplomă de profesor.
- d) Document despre anu serviciului.

Sibiu, din șed. senat. școlar, ținută în 30 Iunie 1922.

Consistorul arhidiececan.

Nr. 108/1922

(111) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III Căpâlna, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenți au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și până în 8 zile înainte de alegere, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii, să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Sebeș, 2/15 Iunie 1922.

Oficiul protopresbiteral ort. român al tractului Sebeș în înțelegere cu comitetul parohial

Sergiu Medeanu
protopop

Nr. 137/1922

2—2

Publicațiune

Cazele Nr. 7, 9 și 11 din Str. Altenberg, Sibiu, cu a grădină de 7 jugăre care deasemenea fiind parțelată în curți de diferită mărime și după plăcere, mărginite cu linia C. F. R., sânt de vânzare.

Informațiuni în str. Altenberg Nr. 9.

Fabrica de mărfuri de metal și turnătorie de clopote

Alexandru Leitner

Biroul: Sibiu, Strada Ocnei 4

primește să toarne clopote de tot felul și în orice mărime. — Clopote normale și clopote găurite. — Reparaturi de orice fel de mașini agricole se execută prompt și ieftin 1—2

Mijlocitorilor se dă mare rabat!

Reclama este

sufletul comerțului

Editura și tiparul tipografiei arhidiececane.